Бенефициенти по ПРСР на ЕС: резултати от анкетно проучване в областите от Българо-румънския трансграничен регион

Боряна Салимова, Тодор Тодоров

RDP beneficiaries of EU funds absorption of the program - a survey in areas of the border region of the Danube: *The purpose of the survey is to examine the attitudes of farmers for absorption by the Program for Rural Development of the European Union, provided by measures of AXIS 1.*

Key words: *Programme for Rural Development, AXIS 1, Measures 112, 121, 141*

ВЪВЕДЕНИЕ

С членството си в Европейския съюз от началото на 2007 г., България стана част от глобалната Европейска регионална политика. Тази политика цели засилване на икономическото и социално сътрудничество в Общността и намаляването на неравнопоставеността в развитието на различните региони. Действията за постигане на тези цели, подкрепени със средства от различните Европейски фондове, са насочени към реализиране на приоритетите на страната. Активната подготовка на България за участие в прилагането на Втория Стълб на Общата селскостопанска политика на ЕС - "Развитие на селските райони" започна още през 2004 год. и обхвана целия цикъл на програмиране – започвайки от възприемане на новото Европейско законодателство, преминавайки през анализа на нуждите и дефинирането на стратегическите цели и приоритети в Националния стратегически план за развитие на селските райони 2007-2013 г. (НСП), през анализа и изграждането на управленската структура и административния капацитет и стигайки до подробното изготвяне на текстовете на всички мерки от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 год. (ПРСР) и дефинирането на основните работни процедури на институциите, отговорни за изпълнението на тази Програма.

Мерките, заложени в ПРСР по приоритетна ОС 1 „Подобряване на конкурентноспособността на земеделския и горския сектори", по които анкетираните са бенефициенти са: мярка 112 „Създаване на стопанства на млади фермери"; мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства"; мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на преструктуриране". Някои бенефициенти са по мярка 214 „Агроекологични плащания" или желаят да кандидатстват по мярка 313 „Насърчаване на туристическите дейности"

ИЗЛОЖЕНИЕ

1. Характеристика на бенефициентите

Анкетното проучване е проведено чрез земеделските служби в областите по поречието на р. Дунав (няма върнати анкети от областите Видин и Велико Търново) като участието в анкетирането е по желание на земеделските стопани. Разпределението на анкетираните по области е показано в табл. 1.

Таблица 1. Разпределение на анкетираните по области (брой и относителен дял)

			Relative
Class	*Value*	*Frequency*	*Frequency*
1	Враца	7	0,1129
2	Добрич	7	0,1129
3	Монтана	13	0,2097
4	Плевен	8	0,1290
5	Разград	8	0,1290
6	Русе	13	0,2097
7	Силистра	6	0,0968

Възрастта на участниците в анкетата е от 22 години до 68 години като разпределението на анкетираните в групи през 6 години е показано в табл. 2

Таблица 2. Разпределение на анкетираните по възраст (брой и относителен дял)

	Lower	*Upper*		*Relative*
Class	*Limit*	*Limit*	*Frequency*	*Frequency*
1	21,0	27,0	8	0,1333
2	27,0	33,0	13	0,2167
3	33,0	39,0	17	0,2833
4	39,0	45,0	10	0,1667
5	45,0	51,0	5	0,0833
6	51,0	57,0	4	0,0667
7	57,0	63,0	1	0,0167
8	63,0	69,0	2	0,0333

От анкетираните мъжете са 63,93 % (39), а жените 36,07 % (22).
Разпределението на бенефициентите по образование е показано в табл. 3.

Таблица 3. Разпределение на анкетираните по образование (брой и относителни дялове)

			Relative
Class	*Value*	*Frequency*	*Frequency*
1	Основно	5	0,0820
2	Средно	39	0,6393
3	Полувисше	5	0,0820
4	Висше-бакалавър	7	0,1148
5	Висше-магистър	5	0,0820

Разпределение на бенефициентите по мярката, по която са кандидатствали и са получили средства е показано в табл. 4.

Таблица 4. Разпределение на акетираните по мерките, по които са бенефициенти

			Relative
Class	*Value*	*Frequency*	*Frequency*
1	112	19	0,3519
2	121	18	0,3333
3	141	16	0,2963
4	311	1	0,0185

2. Отговори на въпросите

А) За коя от посочените дейности сте кандидатствали: 1- прозиводство на зърно и маслодайни растения; 2-производство на фуражи; 3-трайни насаждения: орехи, лешници, лозя; 4-зеленчукопроизводство; 5-отглеждане на крави; 6-отглеждане на овце; 7-отглеждане на овце; 8-отглеждане на пчели; 9-отглеждане на овощни градини; 10-други.
Разпределението по развиваните дейности са посочени в табл. 5.

Таблица 5. Разпределение по дейности (брой и относителни дялове)

			Relative
Class	*Value*	*Frequency*	*Frequency*
1	1	18	0,2951
2	2	4	0,0656
3	3	10	0,1639
4	4	8	0,1311
5	5	2	0,0328

6	6	1	0,0164
7	7	1	0,0164
8	8	4	0,0656
9	9	4	0,0656
10	10	9	0,1475

Б) Втори или повече от посочените дейности сте кандидатствали: 1-прозиводство на зърно и маслодайни растения; 2-производство на фуражи; 3-трайни насаждения: орехи, лешници, лозя; 4-зеленчукопроизводство; 5-отглеждане на крави; 6-отглеждане на овце; 7-отглеждане на овце; 8-отглеждане на пчели; 9-отглеждане на овощни градини; 10-други.

Разпределението е дадено в табл. 6.

Таблица 6. Разпределение на втори и повече дейности (брой и относителен дял)

			Relative
Class	*Value*	*Frequency*	*Frequency*
1	2	2	0,0909
2	4	5	0,2273
3	5	4	0,1818
4	8	2	0,0909
5	9	3	0,1364
6	10	3	0,1364
7	2 и 3	1	0,0455
8	2 и 4	1	0,0455
9	3 и 8	1	0,0455

В) Кои са основните пречки по време на кандидатстването: 1-голяма бюрократичност; 2-забавяне финансирането по проекта; 3-непропорционално разпределение на икономическите единици в наредба № 9; 4-други.

Разпределението е показано в таблица 7.

Таблица 7. Разпределение на отговорите на въпроса по брой и относителен дял

			Relative
Class	*Value*	*Frequency*	*Frequency*
1	1	40	0,6557
2	2	11	0,1803
3	3	7	0,1148
4	4	3	0,0492

Г) Считате ли, че е необходимо обучение за поддържане на съществуващи умения или за придобиване на нови знания и умения: 1-за подобряване на уменията за допълващите дейности в земеделското стопанство; 2-за стартиране на нови земеделскии допълващи дейности в стопанството; 3-за компютърна грамотност; 4-за мениджмънт в земеделското стопанство-планиранена дейността, организиране и др.; 5-други.

Разпределението[70] на отговорите е показано в табл. 8 и табл.9.

Таблица 8. Разпределение на отговорите (брой и относителен дял)[1]

			Relative
Class	*Value*	*Frequency*	*Frequency*
1	1	23	0,3710
2	2	20 + 7	0,4355
3	3	1 + 2	0,0484
4	4	15 + 5	0,3226

[70] Част от анкетираните са посочили повече от един отговор

5	5	3	0,0484

Таблица 9. Разпределение на вторите и повече отговори (брой и относителен дял)

			Relative
Class	*Value*	*Frequency*	*Frequency*
1	2	6	0,4615
2	3	1	0,0769
3	4	5	0,3846
4	2 и 3	1	0,0769

Д) Какви са вашите изменения на годишните приходи след одобрения проект: 1-голям спад; 2-по-скоро спад; 3-без промяна; 4-по-скоро растеж; 5-голям растеж.

Разпределението на отговорите е показано в табл. 10.

Таблица 10. Разпределение на отговорите (брой и относителен дял)

			Relative
Class	*Value*	*Frequency*	*Frequency*
1	2	1	0,0169
2	3	23	0,3898
3	4	31	0,5254
4	5	4	0,0678

Е) Бихте ли кандидатствали за следващия програмен период 2014 – 2020 година: 1-да; 2-не.

Разпределението на отговорите е посочено в табл. 11.

Таблица 11. Разпределение на отговорите (брой и относителен дял)

			Relative
Class	*Value*	*Frequency*	*Frequency*
1	1	42	0,7000
2	2	18	0,3000

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От получените резултати е установено, че средната възраст на анкетираните земеделски стопани от региона на р. Дунав е 38 години. От анкетираните 64 % са мъже и 36 % - жени. Със средно образование са 64 %; с висше образование – бакалавър: 11,5 %. С основно образование – 5 %, с полувисше – 5 % и с висше – магистър – 5 %.

Земеделските стопани отглеждат най-често зърнено-житни култури-29,5 %; трайни насаждения (орехи, лешници)-16,4 %; зеленчукопроизводство-13,1 %; други (калифорнийски червей, гъби, ягоди, зайци)-14,8 %; отглеждане на пчели-6,6 %; отглеждане на овощни градини-6,6 %; производство на фураж-6,5 %; отглеждане на крави, овце и прасета-общо 6,5 %.

Анкетираните отбелязват като основна пречка при кандидатстването – голямата бюрократичност: 55,6 %; забавяне на финансирането – 27,8 %; непропорционално разпределение на икономическите единици 12,5 %.

По отношение на обучението анкетираните поставят на първо място обучението за стартиране на нови и допълващи дейности в стопанството – 34,7 %; обучение за подобряване на допълващите дейности – 30,7 %; за мениджмънт в земеделието – 26,7 %.

Доходите на 52,5 % от анкетираните имат по-скоро растеж, без промяна – около 39 %, голям растеж – 6,8 % и спад – 1,7 %.

От анкетираните 70 % биха кандидатствали и през новия програмен период: 2014-2020 г. въпреки бюрократичните пречки и забавеното финансиране. Само 32 %

посочват по кои мерки биха кандидатствали (112 и 121). Останалите не са отговорили за мярката, по която ще кандидатстват.

ПРЕПОРЪКИ

Управляващите органи за изпълнение на ПРСР трябва да намалят бюрократичните пречки, да се намали времето за финансиране на проектите, икономическите единици да се разпределят пропорционално, за да се стимулира участието на повече земеделски стопани до финансиране на стопанствата с пари от ЕС.

Данните са обработени с програма STATGRAPHICS [1].

ЛИТЕРАТУРА

[1] www.statgraphics.com

За контакти:

Боряна Рускова-Салимова, Докторант в Катедра "Икономика", Русенски университет "Ангел Кънчев", тел.: 082-888760, e-mail: bruskova@uni-ruse.bg

Доц. д-р Тодор Цанев Тодоров, Катедра "Приложна математика и статистика", Русенски университет "Ангел Кънчев", тел.: 082-888720, e-mail: ttodorov@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран.